

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Præcepta Pars ...

Tractatus V. Ad Præcepta II. Tabulæ De Delictis Contra Justitiam, Seu
Injusta læsione Proximi in Bonis Animæ, Vitæ seu Corporis, Famæ,
Fortunæ & c. Ac Restitutione Inde Debita

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Subsectio. De irregularitate ex homicidio dubiè patrato vel causato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60167](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60167)

quia hae sunt purae omissiones: At verò adveniens eorum pericula, ut noceas. 1. Lumen jam accensum extinguas, vel ab ipso fugis. 2. naviculam, trabem, vel funem jam apprehensum, vel apprehendendum subducis. 3. Januam tuam tunc apertam studio claudis (secluso tamen semper tuo gravi, vel æquali incommodo, aut periculo) irregularis eris si istorum aliquis pereat: quia hi sunt actus positivi moraliter influentes in mortem, adeoque homicidii, restitutionis, ac aliarum poenarum causas, sive deinde ex Justitia, sive Charitate tantum tenearis succurrere, & impedire mortem illorum, quando enim omnes dicimus ex Charitate tantum obligatos, & non impediendo non incurrere delictas poenas, semper intelligimus, si merè negative se habeant, ut in Regula communi notavi.

SUBSECTIO V.

De Irregularitate ex homicidio dubio patrato, vel causato.

SUMMARIUM.

129. Regula I. In dubio, quodcumque constat de corpore delicti, scil. de homicidio secuto, & aliqua tua cooperatione, & solum dubitatur, an illa tua actio, vel cooperatio fuerit efficax, & causa mortis, habendus est irregularis;
130. Probatum usque ad n. 134. Variis Canonibus, ex Juris Canon. adductis.
134. Idem, verum videtur tam de homicidio justo, quam de justo certo facto.
135. Tamen satis probabile est illos Canones non debere extendi ad homicidia, dubia, sed ad moraliter certa causata.

136. Minus ad mutilationem dubiam solum.
137. Regula II. *Quandocumque verò non constat de corpore delicti, scil. morte secuta, estò constet de aliqua tua cooperatione &c. non es habendus irregularis.*
138. *Qua Regula vera est in quovis dubio, tam facti, quam juris.*

In hac re valdè desudârunt DD. ingenia : causam ¹²⁸ sudoris dederunt Sacri Canones talem dubitantem aliquando condemnantes, aliquando liberantes: operosum esset referre varias, & difficiles reconciliaciones Pontificum, à Doctõribus excogitatas, dabõ duas & claras breves regulas ex tract. 1. de confc. *dubia. à num. 96.*

Regula Prima.

Quandocumque constat de corpore delicti, seu ip-129
so homicidio factõ ex aliqua tua cooperatione, quando nimirum certam est, hominem esse mortuum, vel occisum te aliquo modo cooperante; dubitatur autem solum an tua actio, vel cooperatio, aut concursus fuerit efficax, vel sufficiens ad causandam mortem, ideoque ex tua actione revera secuta sit, an aliunde, omninò irregularis habendus es, & interim à Sacris abstinere debes. Communissima DD. apud Laym. lib. 1. tr. 1. c. 5. §. 4. n. 8. & alios passim. Ratio est. Quia ob specialem indecentiam, & deformitatem, si postea innotecat, homicidam ad Sacrum Ministerium accessisse. Ita expressè statuunt Pontifices in Jure Can. tit. de homic. diversis Canonibus. Do unum & alterum præjudicium.

I. Cap.

- 130 I. *Cap. ad audientiam*, posito casu de Sacerdote, qui famulum cingulo percutiens, cultro è cingulo pendente vulneravit, qui postea ex vulnere quidem aliquantulum convalescens, tamen superveniente morbo obiit: dubitantibus autem, utrum mors ex vulnere, an verò ex morbo tantum secuta sit, & ideò Sacerdos sit habendus irregularis? Respondet Clemens III. quòd sic, nisi appareat illum alia infirmitate obiisse? Rationem dans, *quia semina tutius in dubio est eligenda.*
- 131 II. *Cap. significasti.* Ibid. posito simili casu de Sacerdote, qui furem ornamenta Ecclesiastica auctoritate cum ligone percussit supervenientibus Parochianis cum gladiis & fustibus petitus occiditur: hinc orto dubio, utrum ex sola percussione Parochianorum, an verò ipsius Parochi obierit fur? ideòque esset Sacerdos censendus irregularis nec ne? Respondet Pontifex Innocent. III. quòd sic, cum certum sit de vulnere à Parocho inflicto: Rationem addens: *cum in hoc casu cessare sit tutius, quam temerè celebrare, pro eo, quod in altero nullum, in reliquo verò magnum periculum timeatur.*
- 132 III. *Cap. Petitio tua.* Ibidem proponit Clericus casum, se cum cæteris Clericis & Laicis occurrisse hostibus Crucis Christi, & aliquos percussisse, sed dubitare, an aliquos occiderit? Respondet Pontifex idem his verbis: *Si de interfectione cujusdam illum sua conscientia remordeat, à ministerio Altaris absteat, cum sit consultius in illo dubio abstinere, quam temerè ministrare.*
- 133 IV. Consimiles casus certæ irregularitatis esse possunt.

possunt. Aliquis applicavit causam ad abortum factum animati, effectu, ac verò homicidii secuto; postea dubitat, an causa illa à se applicata fuerit sufficiens, vel efficax ad abortum causandum, an verò causatus fuerit abortus vi alterius causæ, v. g. compressione prægnantis. Item Titius venenum portavit cuidam, ut interiret, & eo inscio eidem ab alio efficacius venenum propinatum fuit, quo accepto post paucos dies mortuus est; dubitat ergò Titius, an venenum suum etiam efficax fuerit, nec ne? vel an potius alterius venenum solum mortem causaverit. Item duo vel tres incaute explodunt, jaculantur, lapides projiciunt, occiditur homo transiens, & dubitatur, à quo? omnes irregulares habendos esse, si non ratione cooperationis, saltem ratione dubii, jam constat ex dictis. Item Titius alteri consilium dedit ad occidendum Cajum; homicidii patratò comperit Titius, ipsum occisorem gessisse capitales inimicitias cum Cajo, dubitat ergo, an homicidium secutum fuerit vi sui consilii, an verò ex vi solius propriæ alterius inimicitie? In his & similibus casibus dubitans habendus est irregularis in utroque foro; omnes enim ejusmodi casus (de ultimo aliquid inferius) manifestè comprehenduntur in supra allegatis Canonibus, ut intuenti, & applicanti patet, ut ex communi docet Franc. Bar. di. de consc. discept. 6. c. 7. §. 5. & 8.

Regula hæc vera est tam de homicidio justo; 134
quàm injusto; certò factò: nam tertius Canon allegatus: *cap. petitio tua*, expressè loquitur de homicidio justo defensivo, en tibi textum totum. *Petitio*

titio tua continebat, quod, cū inimici Domini
 Crucis castrum invassent, exeuntibus inde habitatoribus, tam Clericis, quam Laicis contra eos, ac invicem confligentibus, hinc inde occisi quam plurimi extiterint: unde pro eo, quod aliquos percussisti, irregularitatem metuas incurrisse; mandamus, quatenus, si de interfectione cujusdam illo consilia tua conscientia te remordeat, ministerio Altaris abstineas reverenter, cū sit consiliū in ejusmodi dubio abstinere, quam temerè celebrare. Sic Pontifex, manifestè loquens de homicidio justo in bello justo defensivo: & nota illud in ejusmodi dubio. Nihilominus aliqui conantur explicare, Pontificem non loqui de dubio proprio, sed probabilitate, quando nimirum valde probabile esset, aliquem ex tua actione fuisse occisum, sicut reverà tunc probabile valdè fuit, aliquem hostium ex percussione illius Clerici interfectum esse; idque supponendo, dixit Pontifex, si de interfectione cujuscunque tua te conscientia remordeat; adeoque in mero dubio homicidii justii facti, utpote ex justitia publica, vel in bello justo, quando dubitas, an ex tua actione aliquis occisus, vel mortuus sit, non incurrere irregularitatem, cū aliquibus probabile censet Tamb.
 hic c. 5. n. 14. Sed certè ego non audeo acquiescere, & recedere à clarò textu de communissima Sententia DD. Facilius acquiescerem huic, quod sequitur.

135 Cū Sacri Canones allegati in dubio homicidii irregularitatem statuentes, atque in re odiosa stricte interpretandi, expressè solum loquantur de dubio homicidio, sed physicè patrato ex tua actione, percussione

cussione, vulnere &c. satis probabile est, non debere extendi ad homicidium dubiè, sed moraliter certò causatum ex tuo consilio, suasu, consensu. V. g. certus sum me consulente, vel suadente à te hominem esse occisum, sed dubito rationabiliter, an tu occideris ex meo consilio motus, an potiùs ex alterius, vel tua propria voluntate; aut certus sum, te meò consiliò motum, hominem percussisse, vel vulnerasse, dubito autem, an ex illo vulnere, vel percussione mortuus sit, an potiùs ex alia causa, aut omninò mortuus sit, an potiùs ex inflicto à te vulnere convalescat? Hoc ultimum certum est ex mox dicendis. Et ita similiter, quoties est dubium, an ego moraliter ad homicidium concurrerim, probabiliter satis liber sum ab irregularitate (etsi oppositum ut probabilius, communiùs, & tutius iam supra posuerim) Ita Tamb. cit. c. 5. n. 11. citans Suarez, utrumq; Sanch. Azorium, Merollam. Juan. Prapof. aliòsque citans Dian. p. II. tr. 6. res. 42. Ratio jam indicata est, quia irregularitas imponitur homicidio dubiè commisso: atqui valde differunt homicidium committere, & ad homicidium consilium dare, vel moraliter tantum concurrere: ergo probabile est irregularitatem non extendi ad consulentem, & dubitantem, an per suò consilium moraliter verè concurrerit ad homicidium.

Illud denique adhuc probabilius, non incurri irregularitatem per mutilationem, sive injustam, sive justam quomodocunq; dubiam; sive sit dubium facti, ut an membrum aliquod proximo à te percussio abscinderis; sive sit dubium juris: ut an ex tali mu-

mutilatione mammillæ v. g. vel digiti, incurram irregularitas. Ita Sanch. *lib. 1. Moral. c. 10. n. 49.* Suarez, Bonac. Castro. Merolla, aliisque cit. *Dian. p. 3. tr. 7. resol. 73.* Tamb. *cit. n. 10.* Ratio est eadem: quia nec in citatis Juribus Clementis, & Innocentii, nec in aliquo Jure fit ulla mentio expressa de mutilatione dubia, sed solum de homicidio dubio: mutilatio autem homicidium non est.

REGULA II.

137 **Q**uandocumque non constat, sed verè dubitatur de ipso corpore delicti, utrum scilicet homicidium, vel mors alicujus re ipsa secuta sit, nec ne: etsi constet de causa aliqua applicata, seu cooperatione physica, vel morali facta ad homicidium causandum, non est timenda irregularitas, sed post factam diligentem inquisitionem, dubio quocumque perseverante, securè procedis in Sacris. Ita communis RR. quos citant, & sequuntur. *Dian. p. 7. tr. 5. resol. 24.* Franciscus Bardi *de conscient. li. 1. c. 6. §. 4.* Tamb. *cit. c. 6. §. 11. & lib. 1. Decal. c. 3. §. 7. v. irregularitas. n. 2.* Ratio sumitur ex duplici principio jam sæpius inculcato. I. non est statuenda irregularitas, nisi in jure expressa sit; claro jure Bonifacii VIII. *c. is qui, de sent. Excomm. in 6.* II. *odia restringi conventi, non ampliari.* Regula Juris in 6. Atqui Canonibus allegati, & alii omnes (ex quorum constitutione præcisè inducitur irregularitas in dubio homicidii) expressè loquuntur solum in casu, quo constat de corpore delicti, sc. homicidii patrati, & solum dubitatur de cooperationis, vel causæ positæ esse

cacia, vel sufficientia, ut intuenti patet: ergo Canones illi pœnales odiosi, non sunt extendendi ad casum, quando de ipso corpore delicti, seu homicidio commissio ambigitur. Exempli gratiâ; scit aliquis se percussisse graviter, vel vulnerasse hominem: explosisse in hostem in bello v. g. seu justo, seu injusto; dubitatur autem invincibiliter, an interim mors secuta sit: Si scis te alteri mandatum, consilium, vel auxilium præbuisse ad aliquem occidendum, dubitas similiter, an is obsecutus, reverâ occiderit, an verò pœnitens omninò intermiserit: aut si fortè invasit, percussit, vulneravit, nescis, an ex eo vulnere mortuus fuerit, an verò convaluerit: scio me causam applicasse; consilium dedisse, vel auxilium, aut aliter efficaciter induxisse scœminam ad abortum procurandum, dubito autem, an abortus secutus sit, vel si constet abortum esse factum: dubitatur invincibiliter, an foetus fuerit animatus, ideòque homicidium factum: nec ne: & ita in similibus innumeris: taliter inquam dubitans debet quidem omnem moraliter possibilem diligentiam adhibere ad inquirendam veritatem, & interim, quamdiu superest spes cognoscendi veritatem, abstinere à Sacris, quantum potest sine scandalo, vel alio gravi incommodo. Quòd si verò adhibitâ frustra diligentia dubium invincibile perseveret (quamvis adhuc præsumptionem Juris esse pro irregularitate doceat communior & tutior sententia, *Sotus. Navar. Sanch. Laym. cit.*) tu tamen ita invincibiliter dubitans, ob rationem datam, irregularitatē securè ne timeas, tēq; eâ pœnâ liberū credas.

138 Regula ergo hæc universaliter vera est, in quocunque dubio, non tam in dubio facti, quando scilicet dubitatur de ipso homicidio facto, ut hæcenus supposuimus; sed etiam multò magis in dubio juris, quando scilicet dubitatur, an pro tali facto irregularitas aliqua in Jure decreta sit, aut non nisi dubiè, ambigè, & obscurè habeatur, ex sæpiùs repetito principio, irregularitatem nullam esse, nisi Jure expressam, non tantùm in dubio merè negativo, quandò intellectus merè anceps hæret inter utramque partem, nullam habens rationem saltem probabilem inclinandi in unam vel alteram partem, an sit, vel non sit homicidium: sed etiam multò magis in dubio positivo, ut vocant, quando scilicet sunt rationes probabiles pro utraque parte, & esse, & non esse homicidium patratum, aut irregularitatem decretam: tunc poteris eligere quamlibet partem, etiam tibi faventem, etiamsi oppositæ rationes probabiliores videantur; sequendo enim sententiam probabilem, semper prudenter te geres, juxta communem jam doctrinam in materia de Conscientia: à fortiori securus eris, si habeas rationem probabilem pro te, utpote homicidium non esse securum, aut in tali casu nullam esse irregularitatem decretam; & solùm negativè dubitas de opposito, nulla ratione apparente probabili in contrarium. Contrà verò: si adsunt rationes probabiles contra te, v. g. probabiliter judicas te reverà occidisse, & solùm dubiò negativò dubitas, fortè non occidisse, nullâ habitâ ratione probabili, undè judices te non occidisse tua actione, consilio, vel auxilio

xilio, (prout fuit in casu supra allato c. *petitio tua*, & esset, si aliquem globo tactum circa medium corpus videres ex equo lapsum, & nullo indicio vel ratione probabili constaret mortem evasisse) merito Tamb. *hic c. f. n. 17.* certum putat, te irregularem habendum in utroque foro. *Ratio est:* quia tunc prudenter apparet tantum ratio incursus in irregularitatem, & nulla apparet ratio evasionis, seu liberationis ab illa.

SECTIO IV.

De homicidiis indirectè tantum voluntariis, seu casualibus mixtis: & sua irregularitate.

SUMMARIUM.

139. Homicidium indirectum, seu indirectè voluntarium, & casuale mixtum, quid, & quotuplex?
140. Est peccatum mortale, vel veniale, pro ratione culpæ seu negligentia.
141. Absolutè irregularitatem inducens, maximè interveniente culpa gravi.
142. Sive fiat, I. ex causa positiva in re aliàs licita.
144. Exempla, & casus varii.
145. Sive ex causa positiva in re illicita.
148. Afferuntur exempla.
149. III. Opposita tamen sententia aequè probabilis, scil. homicidium indirectè tantum voluntarium ex causa positiva quacunque indifferenter, sive rei licita, sive illicita, in foro conscientie nunquam incurri irregularitatem, nisi culpa & negligentia sit gravis.
150. Minus ex causa negativa tantum, in non impediente, ex charitate tantum impedire obligato; secus si impedire obligetur ex justitia: